

Een overzicht

Harry Ganzeboom

9 december 2014

Logistiek

- Vandaag laatste bijeenkomst
- Voorbeelden van tentamenvragen staan op de website.
- Participatiebeoordeling: 7.5 voor iedereen, 0.5 aftrek voor onrechtmatige afwezigheid.
- Gaarne ook de cursusevaluatie invullen!!

Inkeles, 1968: Modernization

- Dit artikel is dit jaar toegevoegd om meer idee te verschaffen hoe modernisering in zijn werk ging, dat wil zeggen hoe de maatschappij eruit zag volgens sociologische theorieën voor de Silent Revolution.
- Het artikel gaat eigenlijk over moderniteit als persoonlijke houding. Dit kun je lezen als een operationalisatie van Weber's rationalisering.
- Inkeles (1969) zegt niet veel over de achterliggende maatschappelijke processen, zoals industrialisering, urbanisatie en opleidingsexpansie. Dat komt wel aan de orde in het werk van Smith & Inkeles (1966) waarnaar verwezen wordt.

Verba, Nie & Kim, 1978: formele politieke participatie

- Dit is de inleiding van een heel boek over politieke participatie. In deze inleiding staan nog weinig empirische gegevens, in de rest van het boek des te meer. Het onderzoek dateert uit 1970.
- Auteurs wijzen opleidingsverschillen aan als de centrale verklaring van participatieverschillen.
- Hun focus is beperkt tot formele politieke participatie (stemmen, partijlidmaatschap, kandidaat zijn) en schenkt geen aandacht aan informele vormen van politieke participatie, zoals boycott, staking en oproer. Het is de verdienste van het 'Political Action' project uit het midden van de jaren 1970 (Barnes & Kaase) om hieraan aandacht te hebben gegeven. Hier ga ik volgende cursus aandacht aan besteden.

Inglehart, 1971

- Inglehart (1971) introduceerde het PM meetinstrument en de twee hypothesen die de opkomst van PM generaties (cohorten), de Silent Revolution in Europe, verklaren:
 - De schaarsheidhypothese (naar Maslow)
 - De socialisatiehypothese (naar Mannheim)
- Hoewel Inglehart in 1971 andere woorden gebruikte dan in 1997(en in zijn boek over de Silent Revolution), is het verhaal niet veranderd. Het staat er eigenlijk allemaal al in de eerste alinea.

Inglehart, 1997, CH1

- 25 jaar na de Silent Revolution veralgemeent Inglehart zijn verhaal. Postmaterialisme wordt (onderdeel van) Post-modernisme, met als maatschappelijke achtergronden:
 - Van industriële naar diensten- en kenniseconomie
 - Verdergaande opleidingsexpansie (met name universitair)
 - Individualisering, stukbreken van familierelaties
 - Twijfel aan (politieke, wetenschappelijke en morele) autoriteiten
 - Kwaliteit van het bestaan komt voorop te staan. Zeggenschap in eigen zaken.

Inglehart, 1997: CH3

- Geeft een overzicht van differentiatie in social attitudes in de WVS 1990: de Post-Modern Shift.
- Samenhangen en dimensionering:
 - Existential security
 - Traditional versus Secular-Rational Authority
 - Postmaterialisme ontwikkelt zich met name in landen waar existential security gecombineerd is met rationalisering.
- (Maar eigenlijk is het ook rijke versus arme landen en protestante landen versus katholieke landen.)

Inglehart, 1997: CH4

- Dit hoofdstuk hebben we overgeslagen.
- Er wordt in onderzocht of je PM beter kunt meten dan door de “kies twee waarden uit vier” vraag.
- Het alternatieve meetinstrument heeft 12 items.
- Maar blijkt niet (veel) beter te werken.
- Het uitgebreide meetinstrument bevat wel verwijzingen naar de groene agenda.

Inglehart, 1997, CH5

- Keert terug naar een historische analyse van het Post-materialistisch meetinstrument. Metingen daarvan zijn beschikbaar 1970-ca. 1990. De bestudeerde indicatie is %postmaterialisten - % materialisten.
- PM neemt in deze periode toe.
- De dragers van PM zijn de nieuwe cohorten (generaties).
- PM is het sterkst gerelateerd aan de rijkdom van een land.
- Groei van PM is ook aanwezig buiten Europa / Noord-Amerika, het meest spectaculair in Korea.
- Bij achtergronden van PM is de claim dat Formative Security belangrijker is dan Educational Level. De berekeningen zijn fout, maar de conclusie is toch niet helemaal onjuist.

Inglehart, 1997, CH8-10

- In deze hoofdstukken wordt het verband gelegd tussen PM en participatie in nieuwe sociale bewegingen: post-materialistische issues worden verbreed tot post-moderne politieke issues.
- In de politieke arena (CH 8) wordt de klassieke links-rechts (sociaal-economische) dimensionering van partijen aangevuld / vervangen door de tegenstelling tussen groene (of radicaal democratische) partijen en anti-immigranten / xenophobische partijen.
- Class voting vermindert, (postmaterialistische) waardenoriëntaties bepalen het stemgedrag.
- Merk op dat dit alles geschreven is vòòr de opkomst van de LPF / PVV in Nederland.
- Merk ook op dat de groene agenda eigenlijk een andere is dan de oorspronkelijke post-materialistische agenda (die ging over democratisering).
- In CH10 wordt het verband gelegd tussen PM en gebrek aan vertrouwen in de overheid en de participatie in onconventionele politieke bewegingen.

Bovens & Wille, 2010

- Is korte versie van een boek: Diploma-democratie.
- In dit boek wordt nog sterker het punt gemaakt dat politici / beleidvoerders in steeds sterke mate hoger opgeleid zijn (alleen academici in het parlement, veel hoogleraren in het kabinet).
- De participatiepyramide geeft aan dat de invloed van opleiding steeds sterker wordt, naarmate de participatievorm.
- Education gap leidt tot misrepresentatie van issues en voorkeuren in het politieke debat.
- Mening: De opkomst van populistische, zelfs xenophobe partijen is een welkome aanvulling op het politieke menu.

Bovens, 2012

- Vormen hoger opgeleiden de Nieuwe Klasse?
- Tegenstellingen (verschillen), scheidslijnen, breukvlakken. Handzaam schema. Argumentatie:
 - Er zou steeds meer variatie bestaan in de onderwijsverdeling.
 - Grote (toenemende?) scheidslijnen in ruimtelijke en sociale segregatie, politieke orientaties (waarden, participatie, partijvookeuren).
 - Maar hoger en lager opgeleiden hebben zich (nog?) niet maatschappelijk georganiseerd.

Kriesi, 1989

- Dit artikel biedt a.h.w. een ooggetuigeverslag van participatie in nieuwe sociale bewegingen in de jaren 1980.
- Het voegt een belangrijk element toe aan de theorie van Inglehart: niet alleen hoger opgeleiden, maar ook bepaalde beroepsgroepen (sociaal-culturele specialisten) zijn de dragers van de post-materialistische revolutie.
- Sociaal-culturele specialisten: hoger opgeleide gesalarieerden die als expert (professionals) werkzaam in de collectieve of sociale sector.

Oegema & Klandermans, 1994

- Ook een ooggetuigeverslag van de deelname aan nieuwe sociale bewegingen in de jaren 1980.
- Psychologisch model van participatie als consumentengedrag: tussen plan tot deelname en realisatie kunnen twee dingen in de weg staan:
 - Je verandert van voornemen (erosion)
 - Er komt iets tussen (non-conversion)
- De benadering is eigenlijk niet sociologisch:
 - Geen aandacht voor het collectief goed karakter van sociale bewegingen.
 - Geen aandacht voor maatschappelijke structuren die participatie oproepen of vergemakkelijken: veranderingen van het waardenklimaat (Inglehart), veranderingen in de sociale structuur (Kriesi, Bovens).
- Toch is er in de achtergrond wel sociologie:
 - Ondersteuning vanuit sociaal netwerk
 - Negatief: Participatie blijkt niet gerelateerd aan leeftijd (cohort) of opleiding.

Empirisch-theoretische werkwijze

- Bij elkaar genomen bieden de auteurs een dwarsdoorsnede van een empirisch-theoretische werkwijze:
 - Onderzoek zit aan elkaar vast via de probleemstellingen.
 - Probleemstellingen worden beantwoord op basis van een hypothetische redenering hoe maatschappelijke trends (verschillen tussen landen, historische trends, verschillen tussen sociale groepen) verklaard kunnen worden.
 - Er worden grootschalige kwantitatieve gegevens gebruikt om de verklaringen te toetsen.

Landenvergelijking

- Veel van het onderzoek dat we gelezen hebben is landenvergelijkend. Inkeles en Verba gingen over minder dan 10 landen, maar door Inglehart wordt dit omhoog getild naar 43 landen, waarin steeds dezelfde enquêtes is gehouden.
- Hoe belangrijk is:
 - Welke landen je onderzoekt?
 - Hoeveel landen je onderzoekt?
- Je moet deze vragen niet bekijken vanuit overwegingen over ‘representativiteit’. Het gaat erom of je je causale redenering goed kunt toetsen:
 - Variatie in omstandigheden
 - Kun je controlevariabelen meten of andere beargumenteren dat er sprake is van een ‘natuurlijk experiment’.
- Diep respect voor het gerapporteerde onderzoek!

De crisis (?)

- Veel van jullie vragen gingen over de mogelijke invloed van de actuele crises op PM waardenvoorkeuren.
- Mijn (Inglehart's?) antwoord: er is geen crisis, inkomensdaling en werkloosheid zijn beperkt.
- Belangrijkste gevolg van de crisis: versnelde onderwijsexpansie, meer diploma-inflatie, verdringing op de arbeidsmarkt.
- Is dit wel een bevredigend antwoord? Het zal twintig jaar duren voordat we weten of er sprake is van (korte-termijn) fluctuaties in politieke klimaat, of dat post-moderne ontwikkeling wordt afgebroken.